
NIFRO

NYHETER

APRIL - MAI 2020

På forsiden.
Hubble teleskopet fylte 30 år den 24. april,
her et bilde av Lagoon Nebula.
Bilde: NASA, ESA & STScI

I dette nyhetsbrevet

**Nye NIFRO
medlemmer 2020
s. 2**

**Romnyheter
fra Norge
s. 3-10**

**Romnyheter
fra Europa
s. 11**

VELKOMMEN TIL NYE NIFRO MEDLEMMER 2020

Romsektoren er i utvikling og den norske romsektoren er i full oppblomstring. Et synlig bevis på dette er at NIFRO i 2020 har fått 12 nye medlemmer. Vi ser frem til et godt samarbeid og å bli bedre kjent med alle nye medlemmer på kommende arrangementer.

Start-ups:

- **Centre for Extraterrestrial and Terrestrial Testing (C-EXTT)**
- **Dynaspace**
- **HSAT**
- **Norrad**
- **Ntension**
- **Orbital Machines**
- **Rocket Grace**
- **Secure Supply Chain**
- **Solsys Mining**
- **VAKE**

Bedriftsmedlemmer:

- **IFE – Halden Aerospace Laboratory**
- **Simpro**

Mer informasjon om de individuelle bedriftene er tilgjengelig her: www.nifro.no/medlemmer

ROMNYHETER FRA NORGE

NORGE SATSER PÅ ANDØYA SPACEPORT

Regjeringen foreslår å bevilge Andøya Space Center inntil 365 millioner kroner i finansiering for å etablere Andøya Spaceport.

Forslaget er bekreftet som et av tiltakene i den tredje krisepakken som skal legge til rette for vekst etter korona-krisen, [mer om det her](#). En bevilgning er betinget på at Andøya Space Centre oppfyller flere vilkår, blant annet knyttet til å bevise kommersiell lønnsomhet.

Krisepakken skal behandles i Stortinget i nærmeste fremtid, men det er allerede bekreftet at Andøya Spaceport har bred politisk støtte. Som del av behandlingen av Romstrategien har nemlig [en samlet Næringskomite allerede bekreftet](#) at de vil anbefale en satsing på Andøya Spaceport.

Forslaget er i tråd med forslagene NIFRO spilte inn i april, og det er meget positivt å se en bred politisk støtte for et fremtidsorientert prosjekt som vil sette [Norge på kartet som en romfartsnasjon](#).

© Andøya Spaceport

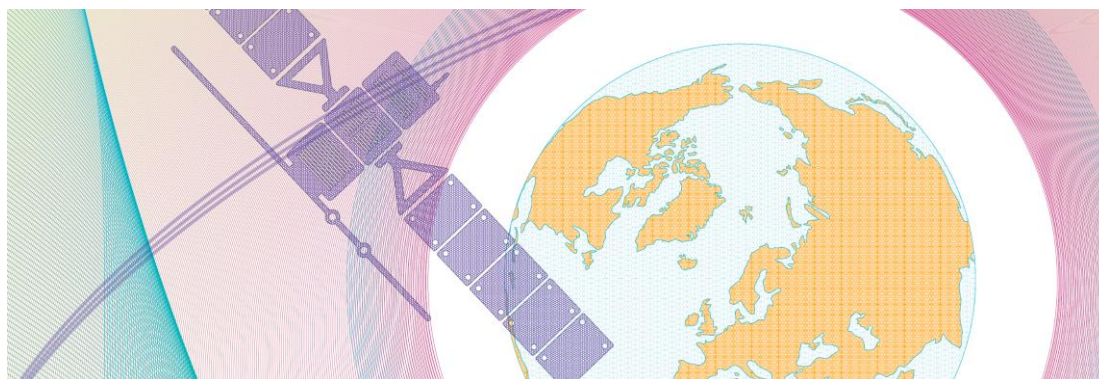
KORONA-KRISEN OG NORSK ROMSEKTOR

Korona-krisen fortsetter å prege næringslivet og romsektoren. I april og mai jobbet NIFRO med å fremme tiltak for norsk romnæring.

Som beskrevet i forrige nyhetsbrev har NIFRO fremmet et forslag om en økt bevilgning til nasjonale følgemidler for 2020-2021, med fleksible søknadsfrister. Samt at man iverksetter en utbygging av Andøya Spaceport med en gang.

Regjeringen har nå foreslått en bevilgning til Andøya Spaceport, og Norsk Romsenter har opprettet en [støtteordning for spin-in forprosjekter med](#) søknadsfrist 5. juni.

Har du spørsmål om korona-krisen og romsektoren? [Norsk Romsenter har opprettet en egen side](#) hvor de samler og besvarer spørsmål. Her er det mulig både å sende inn egne spørsmål og å lese svarene på spørsmål stilt av andre.

© Norsk Romsenter

EN BAUTA I NORSK ROMFART ER GÅTT BORT

Erik Tandberg, romfartseksperter som samlet det norske folk da han kommenterte den første månelandingen i 1969, gikk bort den 2.mai 2020. Han ble 87 år gammel.

Han inspirerte generasjoner til å se mot rommet, [og var et ikon for norsk romsektor.](#)

Det er ikke ofte bestefar, far og datter har samme helt, men Tandberg var dette i min familie. Min far og bestefar var i ekstase da jeg fikk jobb som aspirant ved Norsk romsenter. Jeg fikk umiddelbart i oppdrag å skaffe en signert versjon av Tandbergs bok «Romalderen». Erik signerte med glede, og var en stor inspirasjon gjennom hele aspirant tiden. – Mari Eldholm.

Foto: Olaf Hassel

NORGE OG NEDERLAND SAMARBEIDER OM SATELLITTER

To små tvillingsatellitter skal skytes opp i 2022 og fly i formasjon for å fange opp radarsignaler fra jorden. Prosjektet har fått navnet BROS, som står for «Binational Radiofrequency Observing Satellites».

I 2015 skrev Norge og Nederland under en samarbeidsavtale om strategisk militært forskningssamarbeid kalt SMART (Strategic Mutual Assistance in Research and Technology). En del av samarbeidet handler om militær bruk av verdensrommet. De to nanosatellitene som nå skal bygges er et resultat av dette samarbeidet.

Nederland og Norge finansierer hver 50% av prosjektet. Royal NLR er ansvarlig for innkjøp av satellittplattformene og integrering av instrumentene (antenne og mottager), TNO har ansvar for design av antenne og mottager, mens FFI er ansvarlig for utvikling og integrasjon av måleinstrumentene, prosessen rundt oppskyting, etablering av bakkestasjon og kontrollsenter, samt behandling av data fra satellittene.

Illustrasjon hentet fra FFI © Nanoavionics

[Les pressemeldingen fra FFI om BROS her.](#)

VANN- OG AVLØPSETATEN I OSLO FORBEREDER ANSKAFFELSE AV SATELLITTOVERVÅKNING

Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune (VAV) er i gang med å etablere ny vannkilde, nytt vannbehandlingsanlegg og ny tunnel for å kople eksisterende rør-nett på ny vannforsyning. I den anledning ønsker de å anskaffe radar satellittovervåkning over hele prosjektområdet.

Oppdragsgiver ønsker å ha en god dialog med markedet slik at konkurransen kan gjennomføres på en best mulig måte og ønsker nå innspill i en markedsundersøkelse. Disse tilbakemeldingene vil være viktige for at oppdragsgiver skal kunne få oversikt over markedssituasjonen og arrangere en god og realistisk konkurranse. [Mer info her.](#)

NY FFI-STUDIE VISER AT ROMTEKNOLOGI VIL PÅVIRKE FORSVARETS MILITÆRE OPERASJONER

En ny studie trekker FFI frem 17 teknologiske trender de mener vil påvirke Forsvarets militære operasjoner i fremtiden.

Rapporten forsøker også å tidfeste når disse trendene vil få såkalt «disruptiv innflytelse» – altså når teknologien kommer til å endre måten forsvaret opererer på. Rapporten skisserer at rombasert overvåkning og nye satellittsystemer er et av de teknologiske områdene som vil endre Forsvarets behov på mellomlang sikt (8-12 år).

NIFROs GENERALFORSAMLING 2020

Den 28. mai ble NIFROs Generalforsamling 2020 avviklet i digitalt format, etter å ha blitt utsatt på grunn av covid-19 krisen. Generalforsamlingen godkjente blant annet en ny strategi for 2020-2023 og handlingsplan for 2020. Det ble også valgt inn representanter til styret og valgkomiteen, og sammensetningen for 2020 er som følger:

NIFRO Styret 2020:

- **Onno Verberne, Nammo** (2021) – President
- **Martin Grimsgaard, T&G Elektro** (2021)
- **Ingelin Drøpping, KDA** (2021)
- **Gunnar Mæhlum, IDEAS** (2022) (fra vara til styremedlem)
- **Kjersti Hamborgstrøm, Telenor** (2022) (gjenvolgt)
- **Marte Indregård, KSAT** (2022) – Varamedlem (ny)
- **Vendela Paxal, Indra Navia** (2022) – Varamedlem (ny)

Valgkomite 2020:

- **Arne Hjalmar Hansen, NAROM/ASC** (2021) (byttet inn for Odd Roger Enoksen)
- **Stig Erik Christinsen, Kongsberg Seatex** (2022)
- **Christina Aas, Space Norway** (2023) (ny)

Revisor 2020:

- **Thor Breien** (2022)

NIFRO ønsker nye representanter hjertelig velkommen og takker utgående representanter for et godt samarbeid.

POLITISKE PROSESSER APRIL-MAI 2020

I april og mai var det en rekke politiske prosesser med relevans for romsektoren, her skisserer vi de viktigste hvor NIFRO har tatt del.

HØRING: ROMSTRATEGIEN

Næringskomiteen, Stortinget, 30. April

NIFRO deltok på høringen for den [nye romstrategien](#) og argumenterte for at Norge raskt må bekrefte hva vi skal satse på og legge en plan for hvordan vi skal nå målene.

Norge har nå behov for en mer strategisk og langsiktig satsing på rom, og NIFRO gav fire anbefalinger for en "oppskrift til suksess":

De første to anbefalingene er knyttet til å bekrefte hva vi skal gjøre:

1. Norge må bekrefte en internasjonal satsing, for å sikre markedsadgang.
2. Norge må bekrefte en nasjonal satsing, inkludert en utbygging av Andøya spaceport, for å fremme næringsutvikling og sikre strategiske behov.

De to siste anbefalingene er knyttet til å legge en plan:

3. Norge må begynne en prosess for å legge en plan for hvordan vi skal bygge opp en strategisk satsing for å nå våre mål.
4. Norge må opprette et Nasjonalt rområd for å sikre koordinering på tvers av forskning, industri, sivile myndigheter og Forsvaret, slik at vi sammen kan legge planer for å nå våre mål.

Næringskomiteen vil gi sin innstilling til Stortinget den 4. juni, så skal Romstrategien diskuteres i Stortinget den 10. juni.

Bilde: Forsvarsminister Frank Bakke-Jensen og Statsminister Erna Solberg presenterte den 17. april et forslag til ny langtidsplan for Forsvaret, men den må de nå forbedre innen 15 oktober. © Regjeringen

HØRING: FORSVARETS LANGTIDSPLAN

Utenriks- og forsvarskomiteen, Stortinget, 11. mai

Regjeringen har lagt frem et [forslag til en ny langtidsplan for Forsvaret](#). Av relevans for romsektoren er en bekreftet satsing på maritim overvåkning, kommunikasjon i nordområdene og en sivil-militær SSA kapasitet.

NIFRO deltok på høringen for langtidsplanen hvor vi påpekte at det er viktig at romsatsingen ikke blir forskjøvet til neste periode, og gav tre videre anbefalinger:

1. Norge må ha en mer helhetlig, strategisk og langsiktig nasjonal satsing på rom.
2. Forsvaret, i samarbeid med sivile myndigheter, må tilrettelegge for internasjonalt samarbeid, hvor norsk romindustri bidrar eller får markedstilgang.
3. Norge må opprette et Nasjonalt rområd for å sikre et godt sivilt-militært samarbeid på tvers av myndigheter, industri og forskning.

Etter høringen ble det klart at et flertall på Stortinget ikke er fornøyd med Langtidsplanen, og har sendt den i retur med instruksjoner om at [Regjeringen må komme med et bedre forslag før 15. oktober](#).

HØRING: STORTINGSMELDING OM EN HELHELTIG FORVALTNING AV NORSKE HAVOMRÅDER

Energi – og miljøkomiteen, Stortinget, 14. mai

Det er lagt frem en ny [Stortingsmelding for en helhetlig forvaltning av norske havområder](#). Satellitter er nevnt som et viktig verktøy for å overvåke is og maritim trafikk, og det foreslås at Regjeringen skal vurdere å benytte satellittdata for miljøovervåkning.

NIFRO deltok i den digitale høringen og påpekte at vi står ovenfor en satellittdata revolusjon. Det må bekreftes at Norge skal satse på bruk av satellittdata for miljøovervåkning. Videre oppfordret vi Stortinget til å anerkjenne hvor viktig Copernicus og Galileo er for den norske havforvaltning. Til slutt belyste vi mulighetene knyttet til en større satsing på småsatellitter for maritim overvåkning, samt at staten må støtte eller samarbeid med norsk romindustri for å få data og utvikle viktige verktøy for norske havforvaltning.

INNSPILL: NY STORTINGSMELDING FOR EN DATADREVET ØKONOMI OG INNOVASJON

Kommunal-og Modernisering, 20. April

Regjeringen har startet arbeidet med en [ny stortingsmelding](#) som skal legge til rette for at Norge utnytter data som en kilde til innovasjon, nye forretningsmodeller og forbedring av eksisterende digitale tjenester.

NIFRO gav et innspill som belyste at vi står ovenfor en data revolusjon fra rommet, og at tilgang til satellittdata vil være en viktig brikke for digitaliseringen av Norge. Dette krever en mer strategisk politikk i forhold til hvordan man skaffer tilgang til satellittdata, deler satellittdata og hvordan en støtter norske bedrifter som ønsker å utnytte satellittdata – gjerne i kombinasjon med andre datasett.

[NIFROs innspill til meldingen kan leses her.](#)

INNSPILL: SVs PARTIPROGRAM 2021

Digital innspillrunde, 8. mai

De politiske partiene har begynt utviklingen av sine program for valget i 2021. NIFRO deltar hvor mulig i innspillsrunder for å skape bevissthet om hvor viktig rombaserte løsninger er for å nå en rekke øvrige politiske mål (f.eks. Næringsutvikling og innovasjon, klima-miljø, digitalisering og omstilling, og stat- og samfunnsikkerhet). Den 8 mai deltok NIFRO i SV sin digitale innspillrunde.

INNSPILL: «RETT I BANE» UTKAST TIL NY ROMLOV

Næring og fiskeridepartementet, 20. mai

Norge ble i 1969 det første landet i verden med en nasjonal lov som regulerer ikke-statlige romaktiviteter. Nå skal det nasjonale juridiske rammeverket for romvirksomhet oppdateres.

Ved Space Dinner i februar overleverte en nasjonal ekspertgruppe en anbefaling til Næringsministeren for hvordan en ny romlov bør se ut. Anbefalingen har fått navnet "[Rett i bane](#)" og berørte instanser ble invitert til å kommentere på utkastet innen 20. mai.

NIFRO har koordinert med medlemmer som er direkte berørt av loven, og sendt inn et innspill som skisserer hovedsynspunktene fra medlemmene. Overordnet er det klart at lovutvalget har gjort et godt stykke arbeid, men noen av bestemmelsene må være mer næringsvennlige for å sikre at norske aktører forblir konkurransedyktige globalt.

NIFRO følger prosessen videre.

PÅGÅENDE PROSESSER SOMMEREN 2020

Korona-krisen og sommerferie gjør at det blir noe roligere de neste månedene, men det er fremdeles noen pågående prosesser med relevans for romsektoren. Her er en kort oversikt:

Innspill - Nasjonal Transportplan

Frist - 1.juli

Samferdselsdepartementets etater og virksomheter har nå foreslått hvordan ressursbruk i perioden 2022-2033 bør prioriteres. – Disse forslagene, er nå ute på høring, og vil bli en viktig del av det faglige grunnlaget for arbeidet med en strategisk transportplan. Bruk av satellittdata vil være viktig for en fremtidsorientert norsk transportsektor. [Mer info her.](#)

Innspill – Stortingsmelding om den digitale grunnmuren: mobil-, bredbånds og internetts tjenester. *Frist – 1. juli*

Elektroniske kommunikasjonsnett (fast- og mobilt bredbånd) og -tjenester er grunnmuren i det digitaliserte samfunnet. Den nye stortingsmeldingen skal blant annet ta for seg konkurransesituasjonen i sektoren, mobil- og bredbåndsdekning, neste generasjons mobilnett (5G), miljørelaterte spørsmål og robusthet i nett og tjenester. Satellittkommunikasjon er naturligvis en del av dette. [Mer info her.](#)

ROMNYHETER FRA EUROPA

EU KOMMISSJONEN FORESLÅR 14.8 MILLIARDER EURO TIL ROMPROGRAMMENE (2021-2027)

Den 27. mai la EU kommisjonen frem et [nytt forslag til budsjett for perioden 2021 -2027](#), med fokus på et grønt skifte og å kick-starte den europeiske økonomien etter korona-krisen. Kommisjonen foreslår å bruke 14.8 milliarder euro på de europeiske romprogrammene, noe som utgjør litt over 2 milliarder euro i året.

Kommisjonen har som mål å [adoptere det nye budsjettet i løpet av desember 2020](#), og starte implementeringen i januar 2020. Norge må i løpet av sommeren bestemme seg for hvilke programmer vi skal delta i. NIFRO har spilt inn at det er kritisk for den norske romsektoren at Norge fortsetter å delta i EUs romprogram, som er en del av vårt hjemmemarked.

ESA VIDEREFØRER KRISETILTAK MEN ÅPNER OPPSKYTNINGSBASEN I KOUROU

ESA har annonsert at de viderefører krisetiltakene for den europeiske industrien frem til 30.juni. [Mer om det her](#). ESA oppdaterer fortløpende om tiltak og nyheter på anskaffelseportalen [EMITS](#).

[Oppskytningsbasen i Franske Guyana åpnes](#), og man har begynt forberedelsene til oppskytningen av den første dedikerte småsatellitt «rideshare» oppdraget med VEGA. Man tar også opp igjen konstruksjonen av Ariane-6 launchpad.

UNDERSØKELSE OM KORONA-KRISENS PÅVIRKING PÅ SMBer I EUROPA

SME4Space har gjennomført en undersøkelse for å kartlegge hvordan Korona-krisen påvirker SMBer i den europeiske romsektoren. Hovedfunnene viser at krisen har en stor påvirkning [og er oppsummert her](#). SME4Space presenterer også forslag til tiltak for å forbedre situasjonen.

NATO UTLYSER EN REKKE KONTRAKTER INNEN ICT

NATOs Network and Communication Agency skal lyse ut kontrakter til en verdi av 500 millioner euro det neste året, og 200 millioner euro de neste 6mndene. Flere av anskaffelsene er knyttet til rombaserte løsninger. [Les mer her](#).

ESPI RAPPORT GIR OVERSIKT OVER EUROPEISK ROMINDUSTRI Q1 2020

European Space Policy Institute (ESPI) har [gitt ut en rapport](#) som tar for seg tildeling av kontrakter, effekten av korona-krise og romøkonomi i Europa første kvartal 2020.

KOMMENDE ARRANGEMENTER

NIFRO tar sikte på å starte med arrangementer igjen over sommeren. Selv om korona-krise legger begrensninger er det flere arrangementer som foregår i digitalt format. Noen eksempler:

- **4. Juni – SpaceNews ”Nurturing Key National Security Space Technologies”** (Digital)
Link: <https://spacenews.com/spacenews-webinar-nurturing-key-national-security-space-technologies/>
- **4 juni – Innovasjon Norge “Webinar: Fra Ide til Marked»** (Digital)
Link: <https://www.innovasjon Norge.no/no/om/kontorer-i-Norge/more-og-romsdal/arrangementer/facebook-streaming-seminar-fra-ide-til-marked/>
- **11. Juni – ESA “Webinar on how to use PSS forms”** (Digital)
Link: https://www.esa.int/About_Us/Business_with_ESA/Small_and_Medium_Sized_Enterprises/Webinar_on_how_to_use_PSS-A_forms

Tips! Nyttig for selskaper nye til ESA!

Kort beskrivelse: A company participating in an ESA Invitation To Tender (ITT) is required to complete a financial proposal that includes the ESA Procedures, Specification and Standards Forms – known as PSS forms. This course gives new companies an introduction to the PSS forms.

- **16. Juni – ESA “Business in Space Growth Network”** (Digital)
Link: <https://www.cosmos.esa.int/web/business-in-space/home>
- **16 juni – SpaceWatch.Global “Space: A dual use future”** (Digital)
Link: <https://www.eventbrite.ch/e/space-cafe-webtalk-33-minutes-with-dr-regina-peldszus-marc-becker-tickets-106403419492>
- **17. Juni - Innovasjon Norge “Innovasjonstalen 2020: Rustet til restart»** (Digital)
Link: <https://www.innovasjon Norge.no/no/tjenester/arrangementer/innovasjonstalen-2020>